

Hajdemo u narod

Errico Malatesta

1894.

Priznajmo odmah: anarhisti se nisu pokazali dorasli trenutačnim okolnostima.¹

Ostavimo li po strani ustanak u Carrari, koji je svjedočanstvo njihove hrabrosti i posvećenosti cilju, ali i nedostatka organizacije, anarhisti jedva da su spomenuti u vezi s narodnim pobunama na Siciliji i drugdje po Italiji.

Nakon svih naklapanja o revoluciji, revolucija je bila pred nama, a mi ostadosmo zatečeni i nepomični.

Priznati je bolno, ali šutjeti i poricati bilo bi ravno izdaji našega cilja te bi značilo povratak na put koji nas je doveo do toga propusta.

Vrijeme je da o svemu promislimo ponovo!

Čini nam se u ovom trenutku da je glavni razlog našega propusta u izolaciji u koju smo zapali.

Zbog niza razloga kojih je previše da bismo ih sad navodili, nakon raspada Internacionale, anarhisti su izgubili dodir s masama te su postupno svedeni na malene grupe isključivo zaokupljene beskrajnim raspravama, i, avaj!, međusobnim napadima, ili, u najboljem slučaju, vođenjem malih ratova protiv legalističkih socijalista.

U nekoliko je navrata uložen napor da se ta situacija ispravi, s različitim uspjehom. I baš kad se činilo da bismo mogli nastaviti s ozbiljnim, širokim pothvatima, iskočilo je nekoliko drugova koji su, pogrešno usmjerenom upornošću, izolaciju učinili vrlinom te – potaknuti i potpomognuti lijenošću i bojažljivošću mnogih koji su tu „teoriju” dočekali kao zgodnu izliku za nedjelovanje i neriskiranje – uspješno nas ponovo bacili u nemoć.

Zahvaljujući djelovanju tih drugova, od kojih su mnogi (možemo s radošću reći) vođeni najboljim namjerama, propaganda i organiziranje postali su nemogući.

Želiš se pridružiti radničkom udruženju? Idi k vragu! Udruženje ima predsjednika, statut i ne kune se u anarhistička uvjerenja. Svaki dobar anarhist treba ih se kloniti kao kuge.

Želiš osnovati radničko udruženje da se radnici naviknu na solidarnost u borbi protiv šefova? Izdaja! Dobar se anarhist jedino može udruživati s drugim uvjerenim anarhistima i ostati uvijek u društvu istih drugova. Ako baš mora osnovati nova udruženja, najbolje što može jest dodijeliti svaki put drugo ime grupi koju tvore uvijek isti ljudi.

Izišao si da podržiš ili organiziraš štrajk? Zablude i lažna rješenja!

Okušali ste se u demonstracijama i narodnim ustancima? Koještarije!

Riječju, jedino što je dopušteno kao propaganda jest održati pokoji govor koji javnost neće poslušati, osim ako je nisu privukle izvanredne oratorske vještine govornika; malo tiskanoga materijala koji uvijek čita isti krug ljudi; i usmena propaganda, ako si u stanju pronaći nekoga da te posluša. To, uz još mnogo brbljanja o revoluciji koja, propovijedana na taj način, postaje poput kršćanskoga raja, obećanje u onostranost koje te ušuškava u blaženu inerciju sve dok u njega vjeruješ, a ostavlja te skeptičnim i sebičnim jednom kad ta vjera ispari.

---

¹ Malatesta se referira na pokret „faša” i državnu represiju koja je uslijedila 1893. godine na Siciliji. Pokret „faša” (od *fasci* što je množina od *fascio*, snop, svežanj), koji nema nikakve poveznice s kasnijim fašističkim pokretom (tek će Mussolini 1915. preuzeti taj naziv za svoje intervencionističke skupine odakle će nastati fašistički pokret), bio je pokret seljaka, rudara i radnika koji je počeo s ekonomskim zahtjevima da bi uskoro prerastao u pobunu koja je uključivala štrajkove, napade na gradske uprave, uništavanje kuća i odbijanje plaćanja poreza. Vojska je pobila desetke pobunjenika. Četvrtoga siječnja 1894., na Siciliji je proglašeno opsadno stanje te je uslijedila oštra represija. Kao reakcija na represiju, u mnogim su se gradovima dogodile demonstracije, kulminirajući u anarhističkom uporištu Carrari gdje je naknadno također uvedeno opsadno stanje. Malatesta je podržavao pokret faša te je početkom 1894. napustio London da bi ilegalno ušao u Italiju. Ovaj je članak napisao u Italiji te objavio u časopisu *L'Art. 248* (od *L'Articolo 248* – Članak 248), koji je ironično nazvan prema članku kaznenoga zakona u kojemu je riječ o „zločinačkim udruženjima” i koji je obično korišten pri progonu anarhista. Tiskano je samo devet brojeva toga časopisa, između siječnja i ožujka 1894. godine.

U međuvremenu ljudi oko nas idu dalje putem drugih uvjerenja, a legalistički socijalisti nas nadmašuju i često dolaze do uspjeha čak i u zemlji poput Italije, u kojoj smo mi prvi proklamirali i popularizirali socijalizam, a sad se udaljavamo od slavne tradicije borbe i žrtvovanja koju bismo trebali njegovati s dosljednošću i ponosom.

Smrtonosna je to taktika, ravna samoubojstvu. Revolucija se ne kuje iza zatvorenih vrata. Izolirani pojedinci i grupe mogu provesti malo propagande: odvažna djela poput postavljanja bombi i slično, ako su spretno izvedena (što nije uvijek slučaj), mogu skrenuti pažnju na nevolje radništva i na naše ideje, mogu nam pribaviti plašt osvetnika naroda i otarasiti nas neke moćne prijetnje. Ali revolucija počinje tek kad ljudi iziđu na ulice. Ako želimo da je bude, moramo pridobiti narod, što je više moguće.

Izolacionističke su taktike suprotne našim načelima i ciljevima koje smo sebi zadali.

Revolucija kakvu imamo na umu morala bi biti početak aktivnoga, direktnog i istinskog sudjelovanja masa, što će reći svih ljudi, u organiziranju i vođenju života društva. Ako bismo nekim čudom sami mogli provesti revoluciju, to ne bi bila anarhistička revolucija, jer bismo mi bili vođe, a neorganiziran i nemoćan narod čekao bi naše naredbe. U tom bi slučaju anarhija bila svedena na prazno deklariranje načela, dok bi u praksi i dalje postojala sićušna manjina koja se koristi slijepom snagom bezumne mase, spregnute radi nametanja ideja te iste male frakcije. To bi bila bit autoritarnosti.

Zamislite da nam sutradan, kakvim iznenadnim napadom, pođe za rukom da sami slomimo vlast, bez sudjelovanja masa, te da uspijemo zadržati moć i kontrolu. Mase bi, ne imajući udjela u toj borbi i da nisu okusile vlastitu snagu, pljeskale pobjednicima i ostale inertne, u iščekivanju da im podarimo sve blagostanje koje im obećasmo.

Što bismo li onda učinili? Ili bismo počeli diktaturu, priznajući time da su naše antiautoritarne ideje neprimjenjive te da je naš anarhizam poražen. Ili bismo *svog dostojanstva s kukavstva se odrekli*,² odstupili proklamirajući našu odvratnost prema vlasti i prepustili uzde našim protivnicima.

Upravo se to, zbog niza razloga, dogodilo španjolskim anarhistima tijekom ustanaka 1873. godine.³ Uslijed čudnovatih okolnosti, našli su se u položaju da preuzmu moć u nekoliko gradova, uključujući Sanlúcar de Barramedu i Kordobu. Ljudi su ostali nepomični iščekujući da im netko kaže što da rade, anarhisti su odbili prijeći u vodstvo jer se to kosilo s njihovim načelima... i tako je nastupila prvo republikanska reakcija, zatim ona monarhistička, koja je vratila stari režim, taj put uz masovne progone, hapšenja i masakre.

Hajdemo među narod: to nam je jedini spas. Ali nemojmo krenuti puni samodopadne arogancije ljudi koji smatraju da drže ključ apsolutne istine pa zbog svoje navodne nepogrešivosti gledaju s visoka na one koji se ne priklanjaju njihovim idejama. Iziđimo van i pobratimimo se s radništvom, borimo se s njima i žrtvujemo se s radništvom rame uz rame. Želimo li zaraditi pravo i priliku da od naroda ištemo onu vrstu predanosti i požrtvovnosti kakve su potrebne u velikim danima odlučujućih bitaka pred nama, moramo se prvo dokazati u očima ljudi i pokazati da

---

² Parafraza retka *Božanstvene komedije* Dantea Alighierija (Pakao, III, 60) o Celestinu V. koji je dao ostavku na papinstvo 1294. godine. Prema prijevodu Vladimira Nazora, Zagreb: Matica hrvatska, 1943.:

Kad neke od njih već upoznah, vidjeh

I spoznah sjenu onoga koj veljeg

Svog dostojanstva s kukavstva se odreknu.

³ Malatesta se referira na tzv. „kantonalizam”, federalistički pokret koji se pojavio nakon proglašenja prve republike (11. veljače 1873. – 29. prosinca 1874.). Nakon što je predsjednik Pi y Margall prisegnuo da će krenuti putem decentraliziranoga upravljanja, mnogi su veliki gradovi na jugu Španjolske prihvatili svoju neovisnost kao danost te se proglasili slobodnim kantonima. Unatoč deklaraciji Internacionale koja je osudila svako političko djelovanje, neki su anarhisti bili uključeni u gradske uprave.

prednjačimo kad su u pitanju hrabrost i požrtvovnost u malim svakodnevnim borbama. Uđimo u sva radnička udruženja, osnujmo ih što više možemo, ispletimo još veće federacije, podržimo i organizirajmo štrajkove te širimo posvuda i svim sredstvima duh suradnje i solidarnosti među radništvom, duh otpora i borbe.

I klonimo se toga da nam se sve zgadi samo zato što radnici često ne razumiju ili ne prihvaćaju sve naše ideale i ostaju privrženi starim običajima i predrasudama.

Tijekom pripreme tla za revoluciju, ne smijemo čekati da radnici postanu čistokrvni anarhistički socijalisti. Dobro znamo da je, sve dok traje postojeće ekonomsko i političko uređenje društva, većina populacije osuđena na neukost i surovost te mahom slijepe pobune. Moramo promijeniti to stanje stvari i pripremiti revoluciju što bolje znamo koristeći se svim resursima koje možemo prikupiti u svijetu kakav trenutačno jest.

Još manje možemo čekati da radnici postanu anarhisti prije nego što pristupimo njihovoj organiziranju. Kako bi oni to mogli kad su prepušteni sami sebi i svojoj nemoći koja proizlazi iz izolacije?

Kao anarhisti moramo se organizirati među sobom, među složnim ljudima koji dijele ista uvjerenja. Izvan svojih krugova, moramo što više radnika organizirati u široka, otvorena udruženja, prihvaćajući ih onakve kakvi jesu i nastojeći ih pogurati u što radikalnijem smjeru.

Kao radnici, moramo ponajprije stajati rame uz rame s našim drugovima, u umoru i bijedi.

Sjetimo se da su stanovnici Pariza počeli tako što su tražili kruh od kralja uz aplauze i suze ganuća da bi mu za dvije godine, pošto su, kao što se moglo očekivati, umjesto kruha bili počašćeni olovom, odrezali glavu. Također, tek su nedavno ljudi u Siciliji došli do ruba revolucije, unatoč klicanju kralju i cijelom njegovu rodu.

Oni anarhisti koji su se suprotstavljali i podsmjehivali pokretu „faša” samo zato što nije bio organiziran onako kako bismo mi to htjeli – jer su pojedini faši često nazivani po Bogorodici, ili jer su u svojim hodnicima imali bistu Marxa umjesto Bakunjinina itd. – dokazali su da nemaju ni duha ni smisla za revoluciju.

Za one koji sve mrljaju parlamentarnom logikom, koji sve svode na pitanje kandidatura i koji bi (nevažno rade li to s dobrim namjerama) htjeli pretvoriti mase u pokorno stado, strpljenja nemamo. Ali ako propovijedamo razdvojenost i ostavljamo sve proletherske organizirane snage u njihovim rukama, ne znači li to da idemo na ruku tim tobožnjim izaslanicima, i, još gore, da plešemo kako vlast i buržoazija sviraju?

Da podvučemo: ovo su bremenita vremena. Stigli smo do jednog od onih prijelomnih trenutaka u ljudskoj povijesti kad je jedna sasvim nova era nadomak ruke. Uspjeh i orijentacija nadolazeće revolucije ovisi o nama koji smo na svoje zastave ispisali otkupljujuće i nerazdvojive riječi „socijalizam” i „anarhija”.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Hajdemo u narod
1894.

L'Art. 248 (Ankona) 1, br. 5 (4. veljače 1894.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net